

> Retouradres Postbus 1 3720 BA Bilthoven

Ministerie Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
T.a.v. Hare Excellentie mevrouw C. van der Wal
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

A. van Leeuwenhoeklaan 9
3721 MA Bilthoven
Postbus 1
3720 BA Bilthoven
www.rivm.nl

KvK Utrecht 30276683

T 030 274 9111
info@rivm.nl

Ons kenmerk
M&V-2022-0045

Behandeld door

Bijlagen

1. Top 100 lijst NOx
2. Top 100 lijst NH3

Datum 15 april 2022
Betreft Aanbiedingsbrief Top 100 lijsten stikstofoxiden en ammoniak (NOx en NH3)

Hare excellentie mevrouw Van der Wal,

Hierbij bied ik u aan de top 100 lijsten voor emissies van NOx en NH3. Deze top 100 lijsten zijn opgesteld ten behoeve van vragen uit de Tweede Kamer (**AH 2339; 2022Z03334**). In eerder door het RIVM opgestelde en aan u toegezonden lijsten bleken fouten te zitten in de staltypering, waardoor meerdere bedrijven een te hoge emissie hadden. We hebben vorige week afgesproken om zo spoedig mogelijk gecorrigeerde, juiste lijsten te leveren. Die ontvangt u hierbij.

De bijgevoegde lijsten zijn zorgvuldig en volledig gecontroleerd. Hieronder is nog een nadere duiding van de informatie opgenomen en zijn enkele belangrijke aandachtspunten toegelicht.

De materie is complex. Het is voorstelbaar dat deze lijsten nog nadere vragen oproepen. Als dat zo is en er nadere toelichting gewenst is zijn wij graag bereid daar in te voorzien.

De betrouwbaarheid van de cijfers heeft voor het RIVM altijd de hoogste prioriteit. Het RIVM onderzoekt momenteel hoe de procedures voor het beantwoorden van dergelijke ad hoc vragen op korte termijn aangescherpt kunnen worden in overleg met uw ministerie.

Top 100 emissies NOx en NH3 samengesteld uit de nationale Emissieregistratie

- De lijsten zijn opgesteld op basis van data in de Emissieregistratie uit het jaar 2019¹. De Emissieregistratie (ER) is een consortium van diverse kennisinstellingen (waaronder CBS, PBL en WUR, onder regie van het RIVM). Jaarlijks levert de ER een eenduidige

¹ de emissiecijfers van 2019 zijn momenteel de meest recente data; in de loop van dit jaar verschijnen de definitieve emissiecijfers van 2020.

set van emissies voor Nederland, bepaald volgens internationaal vastgestelde methodieken. Daarbij wordt gebruik gemaakt van gegevens die bedrijven zelf aanleveren. Emissiedata zijn openbaar beschikbaar op www.emissieregistratie.nl. Dit geldt echter niet voor de data van agrarische bedrijven; deze zijn afgeschermd in verband met privacy.

Datum
15 april 2022

Ons kenmerk
M&V-2022-0045

- Deze top 100-lijst kan daardoor niet standaard uitgedraaid worden uit de Emissieregistratie, maar moest handmatig worden samengesteld. In de vorige versie was in die handmatige verwerking een fout gemaakt, waardoor de emissies van ca. 30 veehouderijen onjuist waren.
- Deze specifieke top 100-lijsten staan dus ook los van de grote onderliggende databestanden, zoals in Aerius, die de basis vormen voor het bredere stikstofbeleid.
- In de lijst van industriële NOx emissies is bij de controle van de lijsten één verificatie doorgevoerd. Exxon Mobile heeft in de Emissieregistratie verkeerde – te hoge – emissies aangeleverd. Het bedrijf heeft dit zelf gemeld, na publicatie van de top 100 lijst. Na verificatie van de opgave van Exxon Mobile bleek de NOx-emissie lager te zijn. Dit bedrijf staat niet meer in deze lijst.
- De feitelijke bedrijfssituaties kunnen in de praktijk veranderen, met name bij veehouderijen. Voor specifiek, lokaal beleid wordt geadviseerd voor die situatie de meest recente en actuele gegevens na te gaan en te gebruiken.

Emissies zijn niet eenduidig omzetbaar naar deposities

- De emissie-lijsten zijn op verzoek van LNV opgesteld als antwoord op de feitelijke kamervraag van mevrouw Bromet. Deze emissies kunnen niet zondermeer gerelateerd worden aan stikstofdepositie in natuurgebieden. Daarbij spelen namelijk veel meer factoren een rol, zoals de eigenschap van de stof, de karakteristieken van de emissiebron en de afstand tot een gebied. Een overzicht van de bijdrage van industriële bronnen en wegverkeer aan de stikstofdepositie is gepresenteerd in een recent RIVM rapport². In dat rapport is ook een depositie top 30 opgenomen voor industriële bronnen.
- Er is een aparte lijst van NOx en van NH3, omdat beide stoffen heel anders doorwerken in de stikstoflast. Het belang van ammoniak (NH3) voor stikstofdepositie is veel groter (factor 2,7) dan van stikstofoxiden (NOx).
- Deze top 100 lijsten bevatten, zoals gevraagd, alleen industriële bedrijven en veehouderijen³. Wegverkeer staat daarom niet in deze lijst, hoewel dit een belangrijke bron van NOx emissies is.

² <https://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/2021-0200.pdf>

³ Op basis van UBNcode.

- De bijdrage van deze top 100 bedrijven aan de totale emissies van NH₃ en NO_x bedraagt een fractie van de totale emissies, respectievelijk circa 2 % en circa 13 %.

Datum
15 april 2022

Ons kenmerk
M&V-2022-0045

Methodiek Emissieregistratie

- De Emissieregistratie gaat uit van data die via verplichte registratie door bedrijven wordt aangeleverd.
- Voor agrarische bedrijven zijn alleen emissies uit stallen en mestopslag meegenomen; emissies ten gevolge van beweiding en bemesting zijn wel relevant en ook opgenomen in de ER, maar deze emissies zijn niet als specifieke bedrijfsemissie bekend in de ER en daarom niet meegenomen bij het opstellen van deze lijst.
- De emissies door luchthavens zijn inclusief de emissies van vliegtuigen tijdens opstijgen en landen tot 900 m hoogte.
- De methodiek voor het berekenen van de landbouwemissies is in detail beschreven in het zogenaamde Methodiekrapport⁴, en de uitgangspunten voor het meest recente emissiejaar zijn beschreven in WUR rapport 544296⁵.

Ik hoop erop u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Charles Wijnker
Directeur Milieu & Veiligheid

⁴ <https://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/2021-0008.pdf>

⁵ <https://edepot.wur.nl/544296>